

Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd* – SOU 2017:1 (Ert Dnr N2017/00222/HL)

REMISSVAR

Jag har tagit del av Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd. Möjligheten att yttra sig över ett förslag står för övrigt alltid öppen för var och en som har synpunkter på det. Jag önskar lämna följande synpunkter.

SAMMANFATTNING

I slutbetänkandet från landsbygdskommittén finns det en del om bostäder men inte ett ord om "ödehus" eller problematiken med hus som bara används ett fåtal veckor, som pensionssparande eller som borgen. På den svenska landsbygden finns hundratusentals obebodda hus. Kuriöst nog är det svårt att hitta hus för familjer som vill flytta in. Sverige kan lära av kontinenten: särskild beskattning av tomma hus är i olika länder en vanlig åtgärd att bli av med bostadsbristen, att bekämpa avfolkningen samt att stimulera entreprenörskap och egenföretagande på landsbygden. Det finns skäl att införa ett liknande system i Sverige. Genom särskild beskattning av tomma hus skapas även extrem höga inkomster, som — i vårt fall — kan investeras på den svenska landsbygden.

SYNPUNKTER

För 200 år sedan bodde 90 procent av Sveriges befolkning på landet. Idag är det nästan tvärtom, 85 procent bor i tätorter. Ungefär 70 procent av folkökningen sker i de tre storstadslänen. Processen kallas urbanisering. Konsekvensen är hundratusentals obebodda hus i resten av Sverige. Kuriöst nog är det svårt att hitta hus för familjer som vill flytta in.

"Tomma hus och samtidigt bostadsbrist – en situation som gäller för stora delar av vår landsbygd."(SVT Nyheter, Västernorrland)¹

En del av de tomma husen ägs av en släkt i storstan med gammal anknytning till bygden, och befolkas några veckor under året, eller inte alls. En annan del har uppstått vid sammanslagningar av jordbruk och lämnas ofta bara till att förfalla. Sedan klagas det över när kommunen börjar dra in kollektivtrafik och skolor och vårdcentral på grund av för litet trafikantunderlag. Och det görs reportage där man nostalgiskt minns all service som fanns på orten för 50 år sedan när bygden fortfarande var levande.

¹ <http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/alskar-ihjal-sin-hembygd>

På den svenska landsbygden finns hundratusentals obebodda hus. Kuriöst nog är det svårt att hitta hus för familjer som vill flytta in.

Det paradoxala är att det finns familjer som vill flytta ut på landet, leva energisnålt, odla ekologiskt och värna klimatet, som vill förverkliga en dröm om ett mer naturnära liv på landsbygden och gärna hyra eller köpa dessa gårdar.

"On the one hand Sweden says it needs thousands of houses in the next few years, on the other, they're there."²

Dessa tomma hus kommer dock inte ut på marknaden, vilket bidrar till avfolkning. Detta trots att hus, ladugårdar står tomma och åkrar och ängar växer igen.

"Det finns många sätt att älska ihjäl sin hembygd. Ett av de mest effektiva är att lämna husen tomma och därigenom försvåra för växande familjer och inflyttare att hitta någonstans att bo."³

En central fråga är just boendemöjligheterna på landsbygden.

"Efterfrågan från människor om bostäder i Åsele finns, men fyrtio- och femtiotalister håller på sin fastigheter. Tänk om flera skulle avstycka bostadshusen med en hemfridzon och sälja, så skulle barna leva upp."⁴

Här har även de låga huspriserna gjort att många väljer att behålla sina hus eller släktgårdar trots att ingen längre bor där. Det råder brist på hus.

"Han resonerar om det här med att älska ihjäl sin hembygd. Det här om att utflyttade barn och barnbarn så gärna vill ha kvar sitt barndoms hem när den äldre generationen går bort; hur den lilla roten som ändå finns kvar i hembygden är just huset även om man inte spenderar mer än en vecka per år i det. Jag förstår det också, men i vissa fall är det kanske bra att släppa hela kopplingen till bygden för att bygden ska kunna fortsätta att leva och utvecklas." (Att älska ihjäl sin hembygd: Om femtio år är Klövsjö obebott, LT, 24 maj 2015)⁵

Jag skulle vilja att Landsbygdsministern började se konsekvenserna av detta.

² <https://www.thelocal.se/20170315/could-crowdfunding-help-solve-swedens-housing-woes>

³ "Inget parti talar om ödehusen", Miljömagasinet 38, 19 september 2014.

⁴ <http://www.folkbladet.nu/1802595/darfor-bor-vi-kvar-i-asele>

⁵ <https://www.ltz.se/kop-plus/att-alska-ihjal-sin-hembygd-om-femtio-ar-ar-klovsjo-obebo>

Hur många tomma hus talar vi om?

Statistiska centralbyrån (SCB) har gjort antagandet om att alla småhus som saknar folkbokförd befolkning, används som fritidshus. SCB har dock ingen definition av obebodda hus. Det betyder att alla 575.384 (!) småhus utan mantalsskriven person, registrerats i statistik⁶ som fritidshus, även alla tomma hus. Enligt statistik finns alltså inga tomma hus i landet. De som bor på den svenska landsbygden vet att det är inte sant.

"Det tog bara ett par tre timmar för Ingvar Hansson och en kompis att köra runt i Klövsjö och pricka av hus efter hus. Huset bredvid hans eget är obebott och ju mer han åkte runt, desto mer såg han hur de gamla bostadshusen i byn antingen hade omvandlats till fritidshus eller helt enkelt börjat förfalla då ingen tar hand om dem som de gjordes förr. Ingen bodde ju där längre."⁷

"Att hus på landet står övergivna är inget nytt i Kristdala men i och med invandringen har bostadsbristen blivit ett akut problem."⁸

I Skellefteå kommun finns nya beräkningar som visar att det finns cirka 2500 tomma hus. Även där jag bor, i södra Sverige, finns obebodda hus i hälften av byn. Fritidshus är de väl inte...

"Man kan 'trolla med statistik', men fakta går inte att bortse ifrån. Om trenden håller i sig kommer bara en tredjedel av dagens bebodda fastigheter att vara just bebodda om 30 år. Om 50 år är bygden helt obebodd – Om prognosen följer en rak matematisk formel."⁹

Hur är situationen i Sveriges 33 gleasa landsbygdskommuner och 164 landsbygdskommuner? En bra fråga.

Det går tyvärr inte att se i några register som SCB har tillgång till huruvida ett hus som saknar folkbokförd befolkning nyttjas som fritidshus eller står helt oanvänt. Vad gäller fastighetstaxeringsregistret så kan man inte utläsa det med hjälp av typkoderna. Typkoderna beskriver inte hur verkligheten ser ut.

SCB har inget uppdrag att redovisa statistik över obebodda hus och det går inte att få fram dessa ur de register de har tillgång till – vem kan lösa det?

Även parlamentariska landsbygdskommittén "För Sveriges landsbygder" inkluderar inte denna fråga i sitt slutbetänkande.

De 75 förslagen består generella insatser för alla Sveriges olika landsbygder. Men sen finns det också särskilda insatser för områden med särskilt stor utmaningar. Det är 23 kommuner som tillsammans täcker en tredjedel av landets yta.

Förslagen är bra, med det är en viktig del som saknas.

I slutbetänkandet finns det en del om bostäder men inte ett ord om "ödehus" eller tomma hus, eller problematiken med hus som bara används ett fåtal veckor, som pensionssparande eller som borgen. Har landsbygdskommittén inte tänkt tanken? Frågan måste lyftas, det har den ju uppenbarligen gjorts i andra länder.

6 http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BO__BO0104/BO0104T08/?rxid=ce3ea1af-6a57-40d7-90b8-95e8c81347a9

7 <https://www.ltz.se/kop-plus/att-alska-ihjal-sin-hembygd-om-femtio-ar-ar-klovsjo-obebo>

8 <http://www.barometern.se/oskarshamn/nytt-grepp-ska-losa-bostadsbristen/>

9 <https://www.ltz.se/kop-plus/att-alska-ihjal-sin-hembygd-om-femtio-ar-ar-klovsjo-obebo>

Sverige kan lära av kontinenten.

Särskild beskattning av tomma hus är i olika länder en vanlig åtgärd att bli av med bostadsbristen, att bekämpa avfolkningen samt att stimulera entreprenörskap och egenföretagande på landsbygden.

I Norge har man båda boplikt och bruksplikt. Även i Danmark finns bruksplikt:

Som udgangspunkt skal du mindst opholde dig 180 dage om året i boligen. Du kan dog godt tage på eksempelvis en årelang jordomrejse uden at leje boligen ud, så længe du ikke anmelder dig folkeregistret.¹⁰

Det kan dock finnas andra sätt att driva fram bosättning på landsbygden, exempelvis skatt på tomma bostadshus. På kontinenten finns en kommunal avgift mot tomma hus, till exempel i Tyskland, Belgien, Frankrike och Spanien. Några exempel:

*Enligt en ny lag betalar ägare av tomma bostäder i regionen Katalonien i **Spanien** en årlig avgift på mellan 500 och 1600 euro, de nya reglerna gäller ägare av bostäder som har stått tomma i över två år.*

*I landsbygdskommunen Oostrozebeke i **Belgien** betalar ägare av tomma bostäder 1500 euro under första året, 2250 euro efter andra året, 3000 euro under tredje året. Undantag finns för hus som verkligen används, även om de saknar mantalsskriven person.*

Effekterna är synliga på kort sikt: uthyrning, renovering, inflyttning. Genom beskattning skapas även extrem höga inkomster, som — i vårt fall — kan investeras på den svenska landsbygden.

Naturligtvis behövs det också fiber, bra kommunikationer och samhällservice, men endast dessa åtgärder räcker inte till för att landsbygden ska utvecklas. Det viktigaste med satsningen är att hjälpa till med att råda bot på den bostadsbrist som finns på landsbygden. Vi behöver varenda fastboende på landsbygden.

Frågan är alltså vad landsbygdsministern vill göra åt/mot hundratusentals tomma hus på den svenska landsbygden.

Med vänlig hälsning,

Tobias De Pessemier
Krokshult Stackvallen
570 91 Kristdala

¹⁰ <https://www.bolius.dk/bopaelspligt-18467/>